

מכון ון ליר בירושלים
THE VAN LEER JERUSALEM INSTITUTE
معهد فان لير في القدس

הנחיות להתקנת כתבי יד במדעי החברה

א. כללי

1. עיצוב הפסקה והגופן

- בגוף הטקסט ישמש גופן "דייוויד", גודל 12, ברווח של שורה וחצי, ביישור דו-צידי. ללועזית ישמש גופן "טיימס ניו רומן", גודל 12.
- שורה ראשונה בכל פסקה ברצף הטקסט תוזח שמאלה ב-1.27 ס"מ. בין פסקה לפסקה לא יהיה רווח יתר.
- שורה ראשונה בפסקה שמתחילה אחרי כותרת, אחרי ציטוט מוזח ואחרי לוח או תרשים לא תוזח.
- בשילוב מונח או שם לועזי בסוגריים בתוך טקסט עברי יש להקפיד שהסוגריים יהיו בגופן עברי. סימן פיסוק בסוף טקסט לועזי יהיה בגופן ובכיוון עבריים. באופן כללי יש להקפיד שבטקסט בעברית כל הספרות וכל הסימנים יופיעו בגופן עברי. במידת הצורך יש להעביר מאנגלית לעברית באופן ידני.

2. עיצוב הכותרות

כותרת הפרק: **דייוויד 18, מודגש**

מדרג הכותרות בתוך הפרק:

דייוויד 16, מודגש

מדים 12, מודגש

דייוויד 12, מודגש

דייוויד 11, מודגש

שימו לב:

- יש להימנע מחלוקה מסועפת מדי של הטקסט.
- בין שני חלקי כותרת יבואו נקודתיים ולא קו מפריד.
- אין לסמן כותרת בקו תחתי.

3. כתיב

- במכון נהוגים כללי הכתיב חסר הניקוד של האקדמיה ללשון העברית (ראו [כאן](#)), למעט המילים האלה: אמנם, צהריים, מחרת, הנה, מינהל, אמנות.

שימו לב:

דלקה, שרפה, גזרה וכן הלאה, אבל: עבירה, בריכה, ברירה
 עימו, איתו, צילו, איטי, קיצו, ליבו, אמיתי
 תפיסה, פריסה, סרטוט
 אישמר, אימנע, איבנה, איאלץ
 מייד, מייד, שמיים
 תוכנית, חוכמה, יוזמה
 אמן/אמנות, אומן/אומנות
 מקילות, מגינות, מגינים
 בינלאומי, אינסופי, אין-סוף, אין-ספור

- מילים לועזיות: תיאוריה, תיאולוגיה, ריאלי, אידיאל, אידיאולוגיה, מוזיקה, פיזיקה, פיזי אמריקני, אפריקני, אירופי, שווייצי, פורטוגלי, פלסטיני, אנגלוסקסי אנרכיה, אנרגיה, פנסיה, קדנציה, אינטראקציה אירציונלי, אסימטרי טריוויאלי, רלוונטי, קונסרוטיבי, אינדיווידואלי אוניברסלי, פריבילגיה, מוטיבציה בירוקרטי, קונסנוזוס, פרויקט, ליניארי, גנאלוגיה אגרסיבי, פסיבי, אקטיבי, נאיבי תזה, תמה, ספרה, דקאן, פרויקט תנועת a ככל האפשר בלי אל"ף: גלובלי, לוקלי, לימינלי, בינרי, קנון (אבל: קלאסי, מאגיה, סאטירה, ז'אנר)

יש להעדיף מונחים עבריים על פני מונחים לועזיים

- שמות: אסלאם, פקיסטן, אפגניסטן, טורקיה, איראן, עיראק, שוודיה, נורווגיה, פריז

4. הדגשות

- הדגשת טקסט חשוב תיעשה בגופן מודגש, ורצוי להמעיט בהדגשות. סימן הפיסוק הצמוד למשפט מודגש יופיע ללא הדגשה. הדגשת מילים בלועזית תיעשה באות נטויה.
- שמות פרסומים בעברית יופיעו **בהדגשה** (ולא בהטיה) – גם בגוף הטקסט וגם ברשימת המקורות.

5. אותיות נטויות

אין להטות אותיות עבריות כלל. הטיה תשמש להדגשת מילים בלועזית ולכתיבת שמות פריטים ביבליוגרפיים לועזיים.

6. מספרים

- טווח מספרים ייכתב מימין לשמאל: 233--244; 1987--1998.
- עשורים ומאות יבוטאו במילים: שנות התשעים; המאה התשע-עשרה; המאה העשרים.
- בטקסט שאינו מספרי באופיו, מספרים המבוטאים במילה אחת ייכתבו במילים: שבעה ספרים; שלושים איש; אלף נבחרים. מספרים אחרים ייכתבו בספרות: 15 שנה; 1,450 שאלונים; 22 אחוזים.
- בטקסט מספרי באופיו ישמשו ספרות וסימני אחוזים: 8 משתתפים; 2% מהבוגרים.

7. תאריכים

תאריכים בגוף הטקסט ייכתבו במלואם: א' בניסן תש"ף; י"א בתמוז תשמ"א; 22 בפברואר 1997; 8 במאי 2019.

8. שמות פרטיים

- שמות אנשים שנזכרים בטקסט ייכתבו במלואם באזכור הראשון: חנה ארנדט; יוסף זעירא; ננסי שפר-יוז. באזכורים הבאים ייכתב שם המשפחה בלבד.

- שם לועזי שקשה לשחזר את צורתו על פי התעתיק העברי יובא בסוגריים בלועזית בפעם הראשונה שהוא נזכר (בסוגריים ייכתב שם המשפחה בלבד): **ז'וזף שאיי-בר (Chailley-Bert)**.

9. מובאות

- המובאות צריכות להיות זהות לחלוטין למקור. כל הסבר, השלמה או תוספת יבוא בסוגריים מרובעים: **"עצם קיומו [של הפער] מעיד על כך"**.
- מובאות ברצף הטקסט יובאו במירכאות כפולות. מובאות ארוכות מארבע שורות יובאו בקטע מוזח שמאלה, בלי מירכאות, ואחריו רווח כפול.
- **אין לשלב קטעים לועזיים ברצף הטקסט.** מובאות לועזיות יש להביא בתרגום לעברית, ולהפנות למקור הלועזי (אין צורך לצטט את המקור הלועזי של קטע שתורגם). **אם החיבור פורסם בעברית, יש לצטט מהפרסום העברי ולהפנות אליו.**
- פסיחה במובאה תצוין בעזרת שלוש נקודות בתוך סוגריים מרובעים, עם רווח לפני הסוגריים **ואחריהם**: **"רק לעיתים רחוקות [...] יש מתאם בין מטען הדני"א ובין ההבחנה החברתית-תרבותית"**.
- מראה המקום יובא בסוגריים אחרי המובאה (ראו להלן חלק ב).

10. מירכאות

בטקסט ישמשו מירכאות כפולות לכל עניין (""). מירכאות יחידות (!) ישמשו רק לציון מירכאות בתוך מירכאות. מונחים באנגלית ייכתבו ללא מירכאות, ובדרך כלל באותיות קטנות (lower case).

11. הערות שוליים

- הפניה להערת שוליים בגוף הטקסט תבוא **לאחר** סימן הפיסוק (למעט קו מפריד): **הנושא נדון בהרחבה בספרות**¹.
- יש להימנע מהפניה להערות בכותרות.
- בסוף הערת שוליים שכולה לועזית לא תבוא נקודה.

12. מקפים

- יש להבחין בין שלושה סוגי מקפים:
 1. מקף עליון (הייפן): **חד-משמעי, חברתי-מדיני, אי-שוויון, כלל-אנושי.**
 2. קו טווח (לציון טווח או ניגוד; יסומן באמצעות שני מקפים עליונים רצופים): **כביש חיפה--תל אביב; יחסי רופא--חולה; מילון אנגלי--עברי; עמ' 101--110.**
 3. קו מפריד: **שני הילדים – ראובן ושמעון – נולדו ביום אחד.**
- צירופים:

עם מקף

תחיליות שאינן מילים לעצמן: אי-אפשר, דו-קיום, חד-ערכי, רב-תרבותי (אבל: רבגוני, חדגוני).

שימו לב: אנו מבחינים בין "רב" במובן "גדול": **רב חובל, רב חשיבות**; ובין "רב" במובן "ריבוי" (multi): **רב-תרבותי, רב-משמעי.**

תחיליות לועזיות: א-היסטורי (אבל: אפרוירי, אסימטרי), אנטי-ציוני, פוסט-לאומי (אבל: פוסטקולוניאלי, פוסטמודרני), מטה-הלכה, ניאו-ליברלי, פרה-פסיכולוגיה.
צירופי יחס: פנים-מפלגתי, כלל-ארצי, בתר-מקראי, בין-לאומי, על-אזורי, טרום-ממלכתי.
צירופים המהווים מהות אחת: חברתי-כלכלי, מזרח-אירופי, ארץ-ישראלי.

בלי מקף: אי פעם, אי שם, על פי, על ידי; **סמיכויות**: בית ספר, בר מצווה.

13. לוחות ותרשימים

- כלל לוח ולכל תרשים בטקסט יהיה **מספר וכותרת: תרשים 2: שיעור האבטלה על פי רמת ההשכלה, 2010—2019**. כותרות התרשימים יופיעו מעליהם ולא בתוכם.
- הלוחות והתרשימים ימוספרו בנפרד ובמספור רציף לפי סדר הופעתם בטקסט.
- כלל לוח ולכל תרשים צריכה להיות הפניה בגוף הטקסט: **לוח 1 להלן מציג את....** הלוח או התרשים צריכים להיות מלווים בדיון: **מתרשים 1 עולה כי.... אין להביא לוחות או תרשימים בלי הפניה אליהם ובלי דיון בהם.**
- מתחת לכל לוח ולכל תרשים יצוין המקור שממנו נדלו הנתונים (בגופן בגודל 10, ברווח בודד): **מקור: המוסד לביטוח לאומי, רבעונים סטטיסטיים לשנים 2008--2018.**

ב. ביבליוגרפיה

1. הפניות בטקסט לפריטים ביבליוגרפיים

- הפניה לפריט אחד או לשני פריטים תובא בגוף הטקסט בין סוגריים עגולים. הפניה ליותר משני פריטים תיכתב בהערות שוליים.
- אם מצוין מספר העמוד, יש להביאו אחרי שנת הפרסום, ולפניו פסיק. למשל: **אורן 2017**, **Shenhav 2004, 22 ; 54**.
- הפניות ייכתבו בסדר כרונולוגי, מן המוקדם אל המאוחר. הפניות לפריטים מאותה השנה ייכתבו בסדר אלפביתי. הפניות לפריטים בעברית יבואו לפני ההפניות לפריטים בלועזית.
- אם יש לפריט שלושה מחברים ומעלה, ייכתב רק שמו של המחבר הראשון ואחריו המילה "ואחרים", ובפריט לועזי – *et al.*: **כהן ואחרים 2014 ; Lamont et al. 2002**. אם יש לפריט שני מחברים, ייכתבו שמות שניהם: **Harmon and Delmonico 2006**. **במראה המקום ברשימת המקורות יופיעו שמותיהם של כל המחברים.**
- הפניה לשני פריטים של אותו המחבר תיכתב כך: **לוי 2017 ; 2019**. הבחנה בין פריטים של אותו המחבר מאותה השנה תיעשה בעזרת הצמדת אותיות (או ספרות, אם השנה עברית) לשנת הפרסום: **הדר 2017א ; 2017ב ; גולן תשע"ט ; תשע"ט ; Jones 2018a ; 2018b**.
- הפניות לפריטים מן העיתונות היומית ייכתבו כרגיל, על פי שם הכותב והשנה: **קשתי 2019**. אם מדובר במאמרי מערכת, ההפניה תהיה על פי שם העיתון: **הארץ 2017**. מראה המקום המלא יופיע ברשימה הביבליוגרפית.
- הפניות לפריטים מקוונים ייכתבו גם הן כרגיל, על פי שם הכותב והשנה.
- **מראי מקום למכתבים ולתעודות ארכיוניות יירשמו במלואם בהערות שוליים**. פריטים אלו לא ייכללו ברשימת המקורות של הספר. בהפניה הראשונה אל הארכיון ייכתב השם המלא של הארכיון ובסוגריים השם המקוצר: **ארכיון מדינת ישראל (להלן: אמ"י) ; הארכיון הציוני המרכזי (להלן: אצ"מ)**. בהפניות חוזרות יובא רק השם המקוצר: **"גילוי דעת של הסוכנות היהודית", 29.11.1943, אצ"מ, S25/5547**. **משרד החינוך, הודעה לעיתונות, 29.6.1967, אמ"י, גל-11/13172**.
- **מראי מקום לפסקי דין יירשמו גם הם בהערות שוליים**, בלי הדגשה כלשהי: **בג"ץ 454/94, שדולת הנשים בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד מח(5) 501**. **בג"ץ 6698/95, עאדל קעדאן נ' מינהל מקרקעי ישראל, פ"ד נד(1) 258**. **Weinberger v. Wiesenfeld, 429 U.S. 636 (1975)**

2. רשימת המקורות

- בסוף הספר תובא רשימת הפריטים הביבליוגרפיים שאוזכרו בו, תחילה בעברית ואחר כך בלועזית. **חשוב להקפיד על מראי מקום מלאים** (ראו הדוגמאות שבהמשך). השמות הפרטיים של המחברים והמחברות, העורכים או המתרגמים יובאו במלואם. במראה המקום לפריט מתורגם יש להביא את שם המתרגם או המתרגמת.

- הרשימה תסודר בסדר אלפביתי. פריטים שונים של אותו מחבר יירשמו בסדר כרונולוגי, מן המוקדם למאוחר. **שמות ספרים, כתבי עת ועיתונים בעברית ייכתבו בהדגשה**, ובלועזית – בהטחה. שמות מאמרים, הרצאות ועבודות דוקטור ייכתבו בין מירכאות כפולות.
- הבחנה בין פריטים של אותו מחבר מאותה השנה תיעשה בעזרת הצמדת אותיות לשנת הפרסום. חשוב להקפיד שהפריטים יופיעו בסדר כרונולוגי, **מהמוקדם למאוחר**: נגבי, משה, 2000א. "נפל על מזבח הגזענות", **מעריב**, 6.10.2000. —, 2000ב. "מלחמת 'קודשי ישראל'?", **מעריב**, 20.10.2000.
- במראי מקום **לפריטים מקוונים** אין צורך לציין שהפריט מקוון. כתובת האינטרנט תובא רק כאשר אי-אפשר למצוא את הפריט על ידי הקלדת שמו או כאשר יש חשש לאי-הבנה.
- **נדרשת התאמה מלאה בין ההפניות בגוף הטקסט לבין רשימת המקורות**: פריטים שיש אליהם הפניה בטקסט צריכים להופיע ברשימה, ולהפך – לכל הפריטים ברשימה צריכה להיות הפניה בטקסט.

דוגמאות למראי מקום ברשימת המקורות

ספרים

כהן, אשר, 2004. **התבוללות ישראלית: טמיעתם של לא יהודים בחברה היהודית בישראל והשלכותיה על הזהות הקולקטיבית**, מהדורה שנייה, רמת-גן: מרכז רפפורט לחקר ההתבוללות, אוניברסיטת בר-אילן.

Anderson, Benedict, 1983. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, London: Verso.

Eriksen, Thomas H., 1993. *Ethnicity and Nationalism: Anthropological Perspectives*, London: Pluto Press.

פרק מספר

גירץ, קליפורד, 1990. "הדת כמערכת תרבותית", **פרשנות של תרבויות**, בתרגום יואש מייזלר, ירושלים: כתר, עמ' 89--122.

Arendt, Hannah, 2007 [1943]. "The Crisis of Zionism," in *The Jewish Writings*, ed. Jerome Kohn and Ron H. Feldman, New York: Schocken Books, pp. 329--337.

קובצי מאמרים

ורסס, שמואל, 1994. "בין תוכחה לאפולוגטיקה: 'בעיר ההרגה' של ביאליק ומסביב לה", עוזי שביט וזיוה שמיר (עורכים), **במבואי עיר ההריגה: מבחר מאמרים על שירו של ביאליק**, תל אביב: הקיבוץ המאוחד ואוניברסיטת תל אביב, עמ' 40--70.

Mehta, Uday S., 1997. "Liberal Strategies of Exclusion," in Frederick Cooper and Ann L. Stoler (eds.), *Tensions of Empire: Colonial Cultures in a Bourgeois World*, Berkeley and Los Angeles: University of California Press, pp. 59--86.

מאמרים בכתבי עת

אופיר, עדי, 1995. "פרשת דרייפוס ובתי ספר פוליטיים אחרים", **תיאוריה וביקורת** 6 (אביב), עמ' 161--176.

Albeck, Plea, 1972. "The Status of Women in Israel," *American Journal of Comparative Law* 20, pp. 693--715.

Wood, Nancy, 1999. "Memory on Trial in Contemporary France: The Case of Maurice Papon," *History & Memory* 11, 1 (Spring/Summer), pp. 41--76.

עיתונים יומיים (בדפוס או בגרסה מקוונת)

אבנרי, אריה, 1990. "קול קורא במע"ץ", *ידיעות אחרונות*, 9.11.1990.

הארץ, 2020. "מאמר מערכת", *הארץ*, 20.6.2020.

סריג, מרב, 2003. "שופכים את התינוק", *הארץ*, מוסף סוף השבוע, 17.10.2003.

Searcey, Dionne, Emily Bedger, Patricia Cohen and Mitch Smith, 2020. "A Country Facing High Joblessness, Virus Rates and Anxiety Picks Its President," *The New York Times*, Nov. 2.

The Canadian Jewish News, 1996. "Israelis Voice Concern over Terms of Free Trade," *The Canadian Jewish News*, Feb. 22.

Vigdor, Neil, 2020. "Wisconsin Supreme Court Strikes Down Stay-at-Home Order," *The New York Times*, May 13.

עבודות מוסמך ועבודות דוקטור

סבן, אילן, 2000. "המעמד המשפטי של מיעוטים במדינות דמוקרטיות שסועות: המיעוט הערבי בישראל והמיעוט דובר הצרפתית בקנדה", עבודת דוקטור, הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים.

Wildenthal, Lora, 1994. "Colonizers and Citizens: Bourgeois Women and the Woman Question in the German Colonial Movement, 1886--1914," Ph.D. dissertation, University of Michigan.

הרצאות או עבודות שהוגשו בכינוסים

הנדל, אריאל, 2006. "טכנולוגיה של אי-ודאות מרחבת בטחים הכבוסים: מבוא לגיאוגרפיה של אסון", הרצאה שנישאה במסגרת הסדנה "חיים חשופים" במכון ון ליר בירושלים, 18--20 בספטמבר.

Adelman, Rachel, 2009. "Such Stuff as Dreams Are Made On?: God's Footstool in the Aramaic Targumim and Midrashic Tradition," paper presented at the annual meeting for the Society of Biblical Literature, New Orleans, Louisiana, November 21--24.

ניירות עמדה, ניירות עבודה וניירות מדיניות

פלוג, קרנית, ניצה קסיר (קלינר) ויונה רובינשטיין, 2000. "השפעת שכר המינימום על התעסוקה בענפים (נבחרים) עתירי עבודה במשק הישראלי", *נייר עבודה*, ירושלים: בנק ישראל.

Sala-i-Martin, Xavier, 2002. "15 Years of New Growth Economics: What Have We Learnt?" *Discussion Paper No. 0102-47*, Department of Economics, Columbia University (April).

דוחות

אסידון, יורם, 2004. "פער הנגישות והניידות בחברה הישראלית: סקירת מצב, השלכות חברתיות והצעות לשינוי", הוגש לארגון "חיים וסביבה" במסגרת פרויקט צדק חברתי, 21.7.2004.

NHS England, 2019. *NHS England Annual Report and Accounts 2018/19*, July 11.

OECD, 2020. *Accelerating Climate Action in Israel*, July 29.